

העותרים:

ת"ע ואח'

ע"י ב"כ עו"ד רעות שאער ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

- נגד -

המשיבים:

1. מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית
2. הפרקליט הצבאי הראשיע"י ב"כ ממחלקת הבג"צים
פרקליטות המדינה, ירושליםתגובה לתגובה המקדמית מטעם המשיבים

"וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מִנְחָם; וּמִיָּד עֲשִׂיָּהֶם כָּח, וְאִין לָהֶם מִנְחָם." (קהלת ד', א')

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 30.12.2025 מוגשת תגובת העותרים לתגובה המקדמית מטעם המשיבים. לנוכח האמור בתגובה, בית המשפט הנכבד יתבקש ליתן בדחיפות צו על תנאי המופנה אל המשיבים כמבוקש בעתירה (מדוע לא ישיבו לעותרים את עדר הפרות שנגב מהרפת בחצר ביתם על ידי חיילים במדים ביום 10.10.2025), וכי העתירה תיקבע לדיון בהקדם האפשרי. ככל שבית המשפט הנכבד ימצא זאת לנכון ומועיל, יתבקש לצרף אף את משטרת ישראל כמשיבה.

בתמצית: גזל רכושם של העותרים בוצע על ידי חיילים הנתונים למרותו ופיקודו של המשיב 1, חליף הריבון בשטח הכבוש, תוך שימוש לרעה בכוח ובמראית עין של סמכות הנלווים למדים ולנשק. הסמכות לחקירת המקרה ולהוצאה לפועל של הנדרש בהתאם לממצאים נתונה בידי המשיב 2. משהתברר העוול הקשה שנגרם ותועד לאור יום, חלה על המשיבים חובה להשיב מיד את הגזילה לבעליה ולתקן את העוול. כל תוצאה אחרת מנוגדת לעקרון החוקיות, ולאיסור הקוגנטי החמור על ביזה ועל פגיעה בזכות הקניין של העותרים כתושבים מוגנים בשטח כבוש באופן שרירותי ומפלה, וכמוה כמתן יד למעשים הנפשעים שיש בה כדי לתמרץ ולתגמל את העבריינים. נפרט להלן.

1. העובדות בענייננו, כעולה גם מתגובתם המקדמית של המשיבים לעתירה, הן כדלקמן: עדר הפרות של העותרים, מקור פרנסתם, הוצא מחזקתם, מחצר ביתם, לאור יום, על ידי חיילים במדים, בבוקר יום 10.10.2025. הדבר נעשה על פי פקודה בלתי חוקית, והועבר אל תושבי מאחז בלתי חוקי, על פי בקשת המתנחלים. בעת תפיסת הפרות והעמסתן על רכב הובלה אזרחי, העותרים נאזקו, הוכו וספגו איומים לבל יתלוננו. האירוע כולו מתועד (ראו הקישורים בסעיף 10 לעתירה). לאחר המעשה העדר הובל מהכפר סנור למאחז סמוך בלויים של כלי רכב צבאיים.

2. המשיבים טוענים כי להוציא מעשי האלימות – החיילים פעלו מתוך אמונה בצדקת הדרך. אלא שהשימוש באלימות, איומים בנשק וכיוצא בזה סותרת מניה וביה את הטענה לפיה ההתנהלות בתום לב, מתוך סברה כי הם פועלים בסמכות. ראשית, כמובן, אין המדובר בפעילות צבאית שגרתית, רחוק מכך. שנית, לו החיילים סברו או האמינו כי הם פועלים כדין, הרי שלא היה כל צורך לאזוק את העותרים במהלך האירוע ולשחררם בסיומו, להכות את העותרים במעמד תפיסת העדר ולאיים עליהם, ואף לא היה מקום לשחרר את העותרים בסוף האירוע בלא כלום. בהתאם להוראות הצו בדבר הוראות ביטחון, היה על החיילים להביא את העותרים בפני גורם חקירה מוסמך. ככל שגורם פיקודי בכיר אמנם נתן את ההוראה כנטען במסגרת התגובה המקדמית – לגורם זה ודאי לא היה ולו שמץ של ספק כי מדובר בפעולה בחוסר סמכות.

3. אם כן, עדר הפרות של העותרים נלקח מידיהם בשירותיות, בכוח ובאלימות על ידי חיילים חמושים, שעה שהעותרים אזוקים, מאוימים ומנועים מלהתגונן. מדובר בביזה, האסורה באיסור חמור ומפורש על פי הדין הבינלאומי ההומניטרי (תקנות 46-47 לתקנות האג; סעיף 33 לאמנת ג'נבה הרביעית; סעיף 8(5)(12) לחוקת בית הדין הבינלאומי הפלילי-אמנת רומא) וכן מכוח הדין הישראלי (סעיף 74 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955). האיסור על ביזה מהווה אף כלל של משפט בינלאומי מנהגי. האיסור הוא מוחלט, ואינו כפוף לשיקולי איזון או מידתיות. נטילת מיטלטלין מבעליהם ללא סמכות בדין מהווה ביזה אסורה, ומקימה חובה להשיב את הרכוש לבעליו (ראו כלל 52 למדריך הצלב האדום למשפט בינלאומי).

4. החומרה היתרה של מעשה ביזה נובעת מביצועו על ידי חיילים חמושים במדים שהם נציגי המשיב – חליף הריבון במסגרת שלטון צבאי או במהלך מלחמה. אותם חיילים פועלים מול תושבים מוגנים – נתינים מעוטי זכויות לכתחילה, פוגעים בכבוד האדם שלהם ומנצלים את חולשתם. בתי הדין הצבאיים עמדו על חומרתה היתרה של עבירת הביזה ועל הצורך להרתיע מפני ביצועה: "האיסור על ביזה נועד להגן על זכויותיהם הקנייניות של אזרחים הנקלעים, על כורחם, למצב של לחימה, מפגיעתם של חיילים המצויים כלפיהם בעמדה של כוח. האיסור על ביזה מבקש להגן גם על הצבא פנימה - על טוהר מידות החיילים, שלא ינצלו מעמדם, נשקם ועוצמתם לרעה. כוחו של צה"ל, לא רק בנשקו אלא גם, ואולי בראש ובראשונה, בחוסנו המוסרי. מעשי ביזה הם מעשים מבישים, משחיתים, מחלישים את אותו חוסן מוסרי ועלולים הם להוסיף ולהתפשט ולפגוע פגיעה קשה בצבא. האיסור על הביזה מבקש למנוע גם פגיעה במדינה עצמה. מעשי הביזה, ממיטים קלון על הצבא כולו בעיני אזרחי המדינה ועל המדינה בעיני אומות העולם." (ע"מ 76/07 **עזרא נ' התובע הצבאי הראשי**, פסקה 7 לפסק הדין (25.12.2007)). עוד נפסק, כי חומרתה של עבירה זו נגזרת, בין היתר, "מעקרונות מוסר המלחמה, כפי שנקבעו במסורת היהודית, במורשת צה"ל ובערכי יסוד אוניברסליים... בשורת ערכים חברתיים רמי מעלה, ובראשם בשמירה על כבוד האדם ועל זכותו הקניינית, בטוהר המידות של חיילי צה"ל ומפקדיו" (פסיקה צבאית מרכז 190/22 **התובע הצבאי נ' סמ"ר ע"ע** (6.9.2022)).

5. כפי שנקבע בהלכות שיצאו תחת ידי בית משפט נכבד זה כבר לפני עשורים: "ממשל צבאי המבקש לפגוע בזכות הקניין של הפרט, עליו להראות אסמכתא משפטית לכך..." (בג"ץ 390/79 **דויקאט נ' ממשלת ישראל**, פ"ד לד(1) 1, 15 (1979)). שוב ושוב נפסק, כי במקרה של פגיעה בקניין המוגנים שלא כדין חלה על המפקד הצבאי **חובה אקטיבית** להסיר את הפגיעה ולתקן את תוצאותיה. הימנעות מלעשות כן לאורך זמן מהווה הפרה נמשכת של עקרון החוקיות והפרה של חובת המשיבים להגן על זכות הקניין של התושבים המוגנים, ולמצער להימנע מלפגוע בה (בג"ץ 5439/09 **עבדאלקאדר נ' ועדת העררים הצבאית**, פסקה 11 לפסק הדין (20.3.2012); בג"ץ 3362/18 **מסאעיד נ' המפקד הצבאי** (8.11.2023); בג"ץ 9593/04 **ראשד מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון**, פ"ד סא(1) 844 (2006)).

6. במסגרת התגובה המקדמית המשיבים אינם חולקים על כך שתפיסת העדר, הכאת העותרים, והובלת העדר אל מקום מושבם של מתנחלים יהודים – נעשו בחוסר סמכות מוחלט. הם אינם חולקים, כי העותרים החזיקו בעדר כדין, ואף על פי כן הם מציעים להותיר את הרכוש הגנוב במקומו כעת, בידי מי שלקחו חלק במעשה, אותם מתנחלים שככל הנראה שידלו חיילים למעשה הביזה, תיעדו אותה, בירכו עליה ונהנים עדיין מפירותיה. מדוע? אין לכך כל הסבר.

7. משום מה, ומבלי לבאר את התשתית המשפטית ביסוד עמדתם, המשיבים מגלגלים את האחריות להשבת העדר שהם אחראים לביזתו על כתפיה של משטרת ישראל. מדוע משטרת ישראל? מאימתי למשטרת ישראל סמכות לחקור ולהביא לידי תיקון עבירות פליליות שבוצעו על ידי מפקדים וחיילים בעת מילוי תפקידם? המשיב 2 הוא בבירור הגורם היחיד המוסמך לכך. במקרה של גזל או גניבה על ידי רשויות שלטון, כבכל מקרה של עוול ופגיעה בזכויות המבוצעים בחוסר סמכות, ובהתאם לעקרון ההשבה, הרשות שגרמה לעוול ופעלה בחוסר סמכות היא שמחויבת להביא את העוול לתיקונו. היא, ולא משטרת ישראל. כך או כך, הממשלה היא

אחת ואחריות הרשויות היא משותפת (סעיף 4 לחוק יסוד: הממשלה), יתכבדו ויפעלו הרשויות בכל דרך שימצאו לנכון, **ובלבד שרכוש העותרים, שנגזל על ידי המשיבים שלא כדין, יושב לידיהם לאלתר.**

8. ההשבה נדרשת במקרה זה בבירור גם על פי תקנת הציבור, ובהתאם לעיקרון המשפטי שלפיו חוטא לא ייצא נשכר ממעשיו ולא ייהנה מפרותיהם (השוו: ע"פ 6474/03 **מלכה נ' מדינת ישראל** פ"ד נח(3) 721,727 (2004); ע"פ 345/73 **דייגי נ' מדינת ישראל** פ"ד כח(2) 64,67 (1974)). בענייננו אין המדובר בביזה משיקולי בצע כסף גרידא אלא חמור מכך – ממניעים שניתן לתאר בלשון עדינה כגועים ומוכתמים בגזענות כלפי האוכלוסייה הכבושה, ומאדישות לזכויותיה שפשתה בקרב שורות הצבא. הרכוש נגזל מהעותרים הפלסטינים על מנת להיות מועבר לידי מתנחלים יהודים, שמן הסתם קשרו קשרי רעות לחיילים או למפקדם, ופנו אליהם בבקשה אישית, מוצנעת ולא מתועדת. מעשים כאלה אינם יכולים להתרחש במקום בו קיים שלטון חוק. הימנעות מהשבה מתגמלת את הגנבים ויוצרת תמריץ עבור אחרים היכולים לנצל לרעה את תפקידם, כוחם וסמכותם.

9. בהקשר זה מתחייב לציין, כי פעולת גניבה וביזה בידי חיילים או בסיועם, על פי דרישת מתנחלים – תושבי אותם מאחזים המתחרים בקהילות פלסטיניות על משאבים ושטחי מרעה – הפכה זה מכבר לתופעה, שחשוב לעמוד על מידת חומרתה ולמגרה (הגר שיזף, עשרות מתנחלים פשטו על כפר פלסטיני וגנבו מאות כבשים לאחר שטענו כי הן נגנבו מהם, **הארץ**, 8.3.2025).

10. משאין מחלוקת כי מדובר בנטילת רכוש פרטי, שנעשתה שלא כדין, בחוסר סמכות מוחלט, חלה על המפקד הצבאי חובה אקטיבית להשיב מיד את הרכוש שגזל שלא כדין לבעליו. אם לא ינתן סעד אפקטיבי למעשה הגזל האלים והמתועד שביצעו המשיבים, זכות הקניין של העותרים כאילו מעולם לא הייתה (בג"ץ 5658/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת**, פס' 60 לפסק דינו של הנשיא עמית (נבו 1.1.2024)).

אשר על כן, בית המשפט הנכבד יתבקש ליתן בדחיפות צו על תנאי כמבוקש, ולקבוע את העתירה לדיון בהקדם האפשרי. ככל שבית המשפט הנכבד ימצא זאת לנכון ומועיל, יתבקש לצרף אף את משטרת ישראל כמשיבה.

4 ינואר 2026

רעות שאער, עו"ד

ב"כ העותרים